

Skipulagsstofnun
Jón Smári Jónsson
Borgartún 7b
105 REYKJAVÍK

Garðabær, 18. desember 2023
Málsnúmer: 202311-0053
LA

Efni: Umsögn um matsáætlun vegna landfyllingar og hafnar við Dysnes, Hörgársveit

Vísað er í tölvubréf frá Skipulagsgátt, dags. 27. nóvember 2023, þar sem Skipulagsstofnun óskar eftir umsögn Náttúrufræðistofnun Íslands um matsáætlun framkvæmdar er varða landfyllingu og höfn.

Tilgangur verkefnisins er að hefja uppbyggingu á hafnarsvæði Dysnes í samræmi við skipulag svæðisins. Uppbyggingin felur í sér gerð athafnasvæðis fyrir höfnina og framkvæmdir við hafnarkant og ölduvarnir á landfyllingu sem verði umlukin stálþili. Gera má ráð fyrir að framkvæmdinni verði skipt upp í allt að fimm uppbyggingaráfanga og gæti heildar tímarammi framkvæmda verið allt að 6-8 ár. Stærð hafnarsvæðis er um 52 ha og athafna- og iðnaðarsvæði er um 34 ha að stærð.

Náttúrufræðistofnun hefur kynnt sér matsáætlunina og vill koma eftirfarandi ábendingum á framfæri:

Fjalla þarf um möguleg áhrif framkvæmda á svæði á náttúruminjaskrá sem eru í nálægð framkvæmdasvæðisins. Þetta eru:

- Tvö friðlýst svæði, náttúruvætti, í hafi. Þetta eru hverastrýtur á botni Eyjafjarðar, norður af Arnarnesnöfum. (Stj.tíð.B. nr. 510/2007) og hverastrýtur á botni Eyjafjarðar (Stj.tíð.B. nr. 249/2001).
- Svæði á náttúruminjaskrá Hörgárósar nr. 506 sem aðrar náttúruminjar (C-hluti). Náttúruminjasvæðið nær yfir ósasvæði Hörgár ásamt Gáseyri neðan bæjanna Óss og Skipalóns með fjörum og grunnsævi. Svæðið er tilnefnt fyrir tjarnir, flæðimýrar og strandgróður. Mikið fuglalíf. Rústir forns verslunarstaðar. Við Hörgárósa eru miklar leirur sem hafa hátt alþjóðlegt verndargildi og njóta sérstakrar verndar skv. lögum um náttúruvernd.

Efnisþörf framkvæmdarinnar verður mjög mikil og er gróflega áætluð um 1,8 milljón m³. Helst er horft til efnistöku af hafsbolti í nálægð við framkvæmdasvæðið en einnig á hafsvæði norðan við framkvæmdasvæðið, um 250 m utan við Bakkeyri. Þá eru nefndar efnisnámur á landi sem koma til greina, aðallega til námuvinnslu á stórgrýti til uppbyggingar á hafnarmannvirkja. Náttúrufræðistofnun gerði úttekt á jarðlögum svæðisins árið 1990 sem sýndu að undir mólendinu í Dysnesi er allnokkur jarðvegsþykkt með jökulruðningi í botni sem er óvenju ríkur af fínefnum, líklega leir. Vegna þessa er efnið ekki frostfrítt og ekki góð undirstaða fyrir byggingar (HGP 1990).

Efnistaka í hafi hefur gífurleg mikil umhverfisáhrif á lífríki sjávar, og raskar búsvæðum botndýra. Í umhverfismati þarf að koma fram hvort fyrirhuguðu námasvæði séu t.d. hrygningarsvæði, uppeldisstöðvar sjávarlífvera eða mikilvæg fæðusvæði fyrir aðrar lífverur. Kanna þarf áhrif efnistökkunnar á lífríki hafsbotsins, á fuglalíf og þá sérstaklega sjófugla og hvort fæðustöðvar þeirra séu í eða við efnistökusvæðin.

Mikilvægt er að draga sem mest úr gruggmengun við efnistöku til að minnka áhrif þess á lífríki þ.m.t. í vatnsbolnum. Gruggmengun getur einnig truflað fæðunám sjófugla. Vegna þessa er þörf á að gera grein fyrir hafstraumum utan við Dysnes til að átta sig á mögulegri dreifingu gruggs í hafi.

Náttúrufræðistofnun telur mikilvægt að fylgst sé með efnistöku á hafsbotni og leggur til að reglulega séu gerðar fjölgeislamælingar af efnistökusvæðum þannig að unnt sé að meta umfang og áhrif þeirra. Sækja þarf um leyfi hjá Orkustofnun vegna efnistöku á hafsbotni.

Kanna þarf gróður og vistgerðir, þ.m.t. strandgróður og strandvistgerðir, á fyrirhuguðu framkvæmdasvæði, en um er að ræða mólendi/votlendi, sjávarbakki/malarströnd og strandsvæði.

Í matsáætlun kemur fram að fuglalíf, hljóðvist og mengun séu umhverfisþættir sem ekki verða skoðaðir frekar fyrir mat á umhverfisáhrifum, þar sem áhrif framkvæmda á þá séu talin engin eða óveruleg. Náttúrufræðistofnun getur ekki tekið undir þetta og telur mikilvægt að skoða þessa umhverfisþætti fyrir mat á umhverfisáhrifum.

Gert er ráð fyrir að umfjöllun um fuglalíf verði út frá tiltækum gögnum en ekki kemur fram hver þessi tiltæku gögn eru. Kanna þarf fuglalíf á mólendi/votlendi svæðisins sem fer undir athafna- og iðnaðarsvæði. Gera þarf grein fyrir sjófuglum og mögulegum fæðustöðvum við strandlengju Dysness, eins og áður hefur komið fram. Einnig þarf að skoða möguleg áhrif framkvæmda á Hörgárósa sem eru á náttúruminjasrá m.a. vegna fugla.

Ekki kemur skýrt fram í matsáætlun hverskonar starfsemi er fyrirhuguð á hafnar-, iðnaðar- og athafnasvæðunum, sem getur skipt máli varðandi mengun og áhrif þess á lífríki.

Fram kemur að draga á úr hljóðmengun með mótun lóðar og landslags og á hönnunarstigi verður hugað að aðgerðum sem snúa að notkun umhverfisvænna hljóðlausna og hátæknibúnaðar. Vissulega verður allmikil hljóðmengun meðan á framkvæmdum stendur en hún verður einnig eftir að starfsemi er hafin á hafnarsvæðinu. Gera þarf grein fyrir hljóðmengun vegna starfsemi svæðisins.

Gera þarf grein fyrir ljósmengun og ásýndarbreytingum við Dysnes eftir að framkvæmdum er lokið.

Gera þarf grein fyrir vegtengingum frá Ólafsfjarðarvegi við nýtt hafnar-, iðnaðar- og athafnasvæði á Dysnesi og ætti nýr vegur að vera hluti af matsáætlun framkvæmdar.

Náttúrufræðistofnun Íslands gerir ekki frekari athugasemdir en áskilur sér rétt til að koma að athugasemdum á síðari stigum málsins.

Virðingarfyllst,

Lovísa Ásbjörnsdóttir

Lovísa Ásbjörnsdóttir
jarðfræðingur, Náttúruverndarsvið

Heimild: Halldór G. Pétursson, 1990. Byggingarefni í nágrenni Dysness. Skýrsla 7. Unnið fyrir
Iðnþróunarfélag Eyjafjarðar. [<https://utgafa.ni.is/skyrslur/1990/NN-skyrsla7.pdf>]

